

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΚΑΜΙΛΛΕΡΗ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 9842/08)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

18 Μαρτίου 2010

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση Καμιλλέρη κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα, η σύνθεση του οποίου έχει ως εξής:

Nina Vajić, *πρόεδρος,*

Χρήστος Ροζάκης,

Anatoly Kovler,

Elisabeth Steiner,

Khanlar Hajiyev,

Giorgio Malinverni,

Γεώργιος Νικολάου, *δικαστές,*

και André Wampach, *αναπληρωτής γραμματέας τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 25 Φεβρουαρίου 2010,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 9842/08) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από μία υπήκοο του Κράτους αυτού, την κυρία Βασιλική Καμιλλέρη («η προσφεύγουσα»), η οποία προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 31 Ιανουαρίου 2008 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η προσφεύγουσα εκπροσωπείται από τον κύριο Σ. Αναστασσάκο, δικηγόρο του συλλόγου Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Γ. Κανελλόπουλο, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Σ. Τρέκλη, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 12 Φεβρουαρίου 2009, η πρόεδρος του πρώτου τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση την αιτίαση την ελκόμενη από τη διάρκεια της διαδικασίας. Σύμφωνα με το άρθρο 29 § 3 της Σύμβασης, αποφασίσθηκε επιπλέον ότι το τμήμα θα αποφαινόταν ταυτόχρονα επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Η προσφεύγουσα κατοικεί στον Κάμπο Φιλιατών στο νομό Θεσπρωτίας.

A. Η γένεση της υπόθεσης

5. Η προσφεύγουσα ήταν ιδιοκτήτρια ενός αγροτεμαχίου 10.000 τ.μ., επί του οποίου είχαν ανεγερθεί δύο ακίνητα συνολικού εμβαδού 1.500 τ.μ., στο νομό Θεσπρωτίας. Σε αυτό το νομό, τον οποίο ο νόμος θεωρεί παραμεθόριο, απαγορεύεται καταρχήν κάθε συναλλαγή ακινήτων μεταξύ φυσικών και νομικών προσώπων, με σκοπό την προστασία της εδαφικής ακεραιότητας. Εν τούτοις, η απαγόρευση αυτή μπορεί να αρθεί, με απόφαση της επιτροπής που συστήνεται σε κάθε παραμεθόριο νομό με νομαρχιακή απόφαση, προς όφελος των ελλήνων υπηκόων ή των υπηκόων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρα 24-32 του νόμου αριθ. 1892/1990).

6. Το 1997, η Εμπορική Τράπεζα Ελλάδος (εφεξής η «τράπεζα») προέβη σε πλειστηριασμό της περιουσίας της προσφεύγουσας για την είσπραξη χρέους της τελευταίας. Με την έκθεση αναγκαστικού πλειστηριασμού αριθ. 6142 της 24^{ης} Σεπτεμβρίου 1997, το οικόπεδο και τα δύο κτίσματα κατακυρώθηκαν στην τράπεζα. Στις 15 Οκτωβρίου 1997, με αίτημα της προσφεύγουσας, η αρμόδια επιτροπή ήρε την απαγόρευση μεταβίβασης της κυριότητας των επίμαχων ακινήτων. Η μεταγραφή της κατακυρωτικής έκθεσης έλαβε χώρα στις 23 Οκτωβρίου 1997, στο υποθηκοφυλακείο Φιλιατών.

B. Η επίδικη διαδικασία

7. Στις 27 Μαΐου 1999, η προσφεύγουσα κατέθεσε ενώπιον του Πρωτοδικείου Θεσπρωτίας αγωγή για την ακύρωση του πλειστηριασμού και την απόδοση της περιουσίας της. Υποστήριζε ότι το οικόπεδό της βρισκόταν στην παραμεθόριο και ότι, ως εκ τούτου, η άρση της απαγόρευσης μεταβίβασης κυριότητας που το αφορούσε έπρεπε να έχει κηρυχθεί πριν τη θέση του σε πλειστηριασμό. Η συζήτηση έλαβε χώρα, κατόπιν μίας αναβολής, στις 18 Νοεμβρίου 1999.

8. Στις 28 Μαρτίου 2000, το δικαστήριο αποφάσισε ότι η μεταβίβαση της κυριότητας των ακινήτων στην τράπεζα ήταν άκυρη, αναγνώρισε ότι η προσφεύγουσα ήταν κυρία των επίδικων ακινήτων και διέταξε την τράπεζα να της τα επιστρέψει (απόφαση αριθ. 44/2000).

9. Στις 5 Ιουνίου 2000, η τράπεζα άσκησε έφεση. Η συζήτηση έλαβε χώρα, κατόπιν μίας αναβολής, στις 8 Φεβρουαρίου 2002.

10. Στις 18 Απριλίου 2002, το Εφετείο Κέρκυρας επικύρωσε την προσβληθείσα απόφαση (απόφαση αριθ. 101/2002).

11. Στις 26 Ιουλίου 2002, η τράπεζα άσκησε αίτηση αναίρεσης. Η συζήτηση έλαβε χώρα, κατόπιν μίας αναβολής, στις 6 Απριλίου 2005.

12. Στις 8 Σεπτεμβρίου 2005, ο Άρειος Πάγος αναίρεσε την προσβληθείσα απόφαση. Το ανώτατο δικαστήριο έκρινε ειδικότερα ότι η μεταγραφή της κατακυρωτικής έκθεσης στο υποθηκοφυλακείο αποτελούσε την πράξη που περάτωνε οριστικά τη μεταβίβαση κυριότητας και ότι πριν την ολοκλήρωση της εν λόγω πράξης, ο πλειστηριασμός δεν παρήγαγε ακόμα τα αποτελέσματά του. Λαμβανομένου υπόψη ότι, εν προκειμένω, η άρση της απαγόρευσης μεταβίβασης κυριότητας είχε λάβει χώρα πριν τη μεταγραφή της κατακυρωτικής έκθεσης στο υποθηκοφυλακείο, η επίδικη συναλλαγή δεν ήταν άκυρη. Η υπόθεση παραπέμφθηκε τότε ενώπιον του Εφετείου Κέρκυρας, με διαφορετική σύνθεση (απόφαση αριθ. 1424/2005). Στις 8 Δεκεμβρίου 2005, η προσφεύγουσα συνέχισε τη δίκη ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου. Η συζήτηση έλαβε χώρα, κατόπιν μίας αναβολής, στις 20 Απριλίου 2007.

13. Στις 8 Ιουνίου 2007, το Εφετείο Κέρκυρας απέρριψε την αγωγή της προσφεύγουσας (απόφαση αριθ. 183/2007). Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα στις 5 Νοεμβρίου 2007.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

14. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας» όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...)

επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

15. Η Κυβέρνηση αντικρούει αυτή τη θέση και υποστηρίζει ότι η συμπεριφορά των επιληφθέντων δικαστηρίων δεν επιδέχεται κριτικής.

16. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 27 Μαΐου 1999, με την κατάθεση της αγωγής ενώπιον του Πρωτοδικείου Θεσπρωτίας, και περατώθηκε στις 8 Ιουνίου 2007, με την απόφαση αριθ. 183/2007 του Εφετείου Κέρκυρας. Διήρκεσε επομένως πάνω από οκτώ έτη για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

17. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

18. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μίας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και της σημασίας της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

19. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε πιο πάνω αναφερόμενη υπόθεση *Frydlender*).

20. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία του επί του ζητήματος αυτού, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν

προκειμένω η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δε συνάδει με την απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II. ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ

21. Επικαλούμενη το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1, η προσφεύγουσα παραπονείται ότι στερήθηκε αδικαιολόγητα την ιδιοκτησία της.

Επί του παραδεκτού

22. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου του φακέλου και των στοιχείων στην κατοχή του, το Δικαστήριο εκτιμά ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν αποδεικνύεται καμία αυθαίρετη ή παράνομη προσβολή του δικαιώματος ιδιοκτησίας της προσφεύγουσας.

23. Έπεται ότι η αιτίαση αυτή είναι προδήλως αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

24. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

25. Η προσφεύγουσα αξιώνει 860.000 ευρώ για υλική ζημία. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στην αξία της απαλλοτριωθείσας ιδιοκτησίας της. Η προσφεύγουσα αξιώνει επιπλέον 15.000 ευρώ για την ηθική βλάβη που υποστηρίζει ότι υπέστη.

26. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει το αίτημα για υλική ζημία και υποστηρίζει ότι μία διαπίστωση της παραβίασης θα αποτελούσε αφ'εαυτής

μία επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για την ηθική βλάβη. Εναλλακτικά, υποστηρίζει ότι το επιδικαστέο για την αιτία αυτή ποσό δεν μπορεί να υπερβεί τα 3.000 ευρώ.

27. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η διαπίστωση της παραβίασης της Σύμβασης στην οποία κατέληξε απορρέει αποκλειστικά από μία παραγνώριση του δικαιώματος της ενδιαφερομένης να εκδικασθεί η υπόθεσή της εντός «λογικής προθεσμίας». Υπό αυτές τις συνθήκες, δε διακρίνει αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της διαπιστωθείσας παραβίασης και οποιασδήποτε υλικής ζημίας μπορεί να υπέστη η προσφεύγουσα. Πρέπει επομένως να απορριφθεί αυτή η πλευρά των αξιώσεών της. Αντιθέτως, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η προσφεύγουσα υπέστη μία βέβαιη ηθική βλάβη την οποία δεν αποζημιώνει επαρκώς η διαπίστωση της παραβίασης της Σύμβασης. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, της επιδικάζει 4.000 ευρώ για την αιτία αυτή, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

28. Η προσφεύγουσα ζητεί επίσης 3.000 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Ως προς τούτο, προσκομίζει ένα τιμολόγιο που έχει συνταχθεί στο όνομα του δικηγόρου της για τη διαδικασία ενώπιον του Αρείου Πάγου, ποσού 930 ευρώ. Η προσφεύγουσα αξιώνει επιπλέον 3.000 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου. Δεν προσκομίζει κανένα τιμολόγιο ή απόδειξη αμοιβής.

29. Η Κυβέρνηση αντικρούει αυτές τις αξιώσεις και υποστηρίζει ότι δεν είναι δεόντως αιτιολογημένες.

30. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης στη βάση του άρθρου 41 προϋποθέτει την απόδειξη της πραγματικότητας, της αναγκαιότητάς τους και, επιπλέον, του εύλογου χαρακτήρα του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* [GC], no. 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI).

31. Προκειμένου περί των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης στα οποία υποβλήθηκε η προσφεύγουσα στην Ελλάδα, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι η διάρκεια μιας διαδικασίας μπορούσε να επιφέρει μία αύξηση των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης του προσφεύγοντος ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και ότι πρέπει επομένως τούτο να ληφθεί υπόψη (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Caruano κατά Ιταλίας*, απόφαση της 25 Ιουνίου 1987, § 37, série A no. 119-A). Το Δικαστήριο σημειώνει εν τούτοις ότι τα αιτούμενα εν προκειμένω έξοδα δεν αιτιολογούνται στο σύνολό τους και ότι, σε κάθε περίπτωση, δε γεννήθηκαν από την διάρκεια της

διαδικασίας, αλλά είναι έξοδα στα οποία φυσιολογικά υποβάλλεται κανείς μέσα στα πλαίσια της επίδικης διαδικασίας. Δε συντρέχει επομένως λόγος να χορηγηθεί αποζημίωση για την αιτία αυτή. Επιπλέον, σε ό,τι αφορά τα έξοδα ενώπιόν του, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι αξιώσεις της προσφεύγουσας ούτε αναλύονται ούτε συνοδεύονται από τα αναγκαία δικαιολογητικά. Πρέπει επομένως να απορριφθεί το αίτημά της.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

32. Το Δικαστήριο κρίνει προσηκόν να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς την αιτίαση την ελκόμενη από την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας και απαράδεκτη κατά τα λοιπά.

2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

3. *Αποφαίνεται*

α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στην προσφεύγουσα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 4.000 (τέσσερις χιλιάδες) ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος,

β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 18 Μαρτίου 2010 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

André Wampach

Αναπληρωτής Γραμματέας

(υπογραφή)

Nina Vajić

Πρόεδρος